

Новата национална програма ще позволи на талантлив български младежи да се обучават в топ университети от ранга на „Йейл“ в САЩ

Държавата ще плаща обучение в топ университети

Финансираните по Националната програма „Фонд „Стефан Стамболов“ ще подписват договор за тригодишна работа в България в рамките на пет години

Общо 180 български граждани да бъдат подкрепени за придобиването на ОКС „Бакалавър“ или ОКС „Магистър“ в най-добрите чуждестранни висши училища в следващите 6 години. Държавата ще предостави средства за тяхното обучение, като получените финансиране се задължават с договор да се завърнат в България до максимум 12 месеца след семестриално завършване на обучението си и да бъдат наети в страната по трудово или служебно правоотношение за период от 3 години в рамките на 5-годишен период. Това предвижда проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Националната програма „Фонд „Стефан Стамболов“.

Срокът на Програмата е шест години, а общият бюджет – 40 млн. лв. Средствата за изпълнението ѝ се отпускат целево със Закона за държавния бюджет. За първата година – 2024-та, са предвидени 5 млн. лв., които са включени в бюджета за настоящата година. За следващите пет години са разписани съответно по 7, 9, 9, 7 и 3 млн. лв.

Максималната сума, която може да се отпусне за един студент за целия период на обучение, е до 200 000 лева.

Предвижда се да бъдат одобрени за подпомагане до 60 души годишно, които да учат в топ университети, определени според утвърдените международни класации QS World University Rankings, The Academic Ranking of World Universities (Shanghai Ranking) и Times Higher Education World University Rankings.

Програмата е насочена към кандидат-студенти за придобиване на ОКС „Бакалавър“ след завършено

Изборът на получатели на средства по Националната програма „Фонд „Стефан Стамболов“ ще се извършва чрез национален конкурс. Кандидатите попълват специално подготвен за целта формуляр и изпращат своите документи по електронен път на адрес, посочен в обявата, която ще се публикува на интернет страницата на МОН.

Подборът ще прави комисия, определена от министъра на образованието и науката. В нея ще влизат представители на МОН, един представител на академичната общност в България и/или чужбина и представители на организации, които притежават опит в подбор и подпомагането на български граждани за обучение в чуждестранни висши училища.

Процесът по подбор е в три етапа – разглеждане на документите по допустимост; подбор на най-добрите кандидати въз основа на критериите за оценка; провеждане на индивидуално интервю.

Графикът за изпълнение на Програмата през 2024 г. предвижда провеждане на информационна кампания и кандидатстване през май 2024 г., подбор на кандидати през юни, одобряване и обявяване на бенефициери в периода юни – юли, подписване на договори и заминаване през юли – септември тази година.

За 2025 и 2026 г. се предвиждат информационна кампания и кандидатстване през октомври – януари; подбор на кандидати през февруари – март; одобряване и обявяване на бенефициери през април – юни; подписване на договори и заминаване през юли – септември.

средно образование или „Магистър“ след придобита ОКС „Бакалавър“. Приемът е разпределен, както следва – за обучението на най-малко 20 български граждани годишно с цел придобиване на ОКС „Бакалавър“ във висши училища от списък с 35 американски и 3 канадски университета. Останалите най-малко 40 български граждани ще могат да избират да се обучават за ОКС „Бакалавър“ или ОКС „Магистър“ в чужди висши училища от втори списък с 87 университета от Австралия, Белгия, Китай, Великобритания, Италия, Швейцария, Испания, Швеция, Южна Корея, Франция, Дания, Германия и Япония.

Кандидатстване, подбор и оценяване на кандидати ще се извършва през първите три години от изпълнението на Програмата. През

последните 3 години ще бъдат осигурявани средства за обучението на заминалите студенти, както и ще се извършват мониторинг и проследяване на обучението и професионалното развитие на бенефициерите.

Желаещите да получат финансиране по Програмата, трябва да притежават българско гражданство; диплома за завършено средно образование или завършена бакалавърска степен след средно образование, придобита до 5 години преди кандидатстването по Програмата, с успех не по-малък от „Много добър“ или еквивалента му (за дипломи за придобито образование в чужбина), както и да са одобрени след процедура по кандидатстване за прием в бакалавърска или магистърска програма в чуждестранно висше училище, попадащо в списъците,

изготвени от МОН.

С предимства ще се ползват кандидати, които до момента на кандидатстване не са учили в чужбина; не са придобили образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ в чуждестранно висше училище; лауреати на национални или международни олимпиади или състезания или носители на медали от олимпийски, световни и европейски първенства по математика, информатика, природни, хуманитарни или технически науки; членове на национални отбори по математика, информатика, природни, хуманитарни или технически науки; както и кандидати с професионален опит или интерес в избраната от кандидата сфера на обучение.

Критериите за оценка и подбор включват покриване на всички условия за кандидатстване; притежаване на

мотивация и желание кандидатът да се развива в България след завършване на обучението си;

да е мотивиран да се обучава в конкретната специалност; да е социално ангажиран с България и да има ясни цели за бъдещото си развитие; успех от предходно образование не по-нисък от „Много добър“ или еквивалента му (за дипломи за придобито образование в чужбина). Освен това ще се оценява доколко кандидатът е убедителен и структуриран в мотивацията си, неговата визия за професионално развитие е свързана с избраната специалност и дали той притежава добри комуникативни умения. Предимство имат кандидати, които нямат образователен опит в чужбина.

По Програмата ще се финансират следните разходи: за такса за обучение в чуждестранно висше училище; транспортни разходи до и от държавата, в която ще се провежда обучението – веднъж годишно

за срока на обучението (билет за самолет, влак или автобус); разходи по настаняване на студентите в общежития на чуждестранното висше училище или за настаняване извън студентски общежития, която е в размер, равен на до 1,5 пъти от стойността на таксата за наем в студентско общежитие на съответното чуждестранно висше училище.

В рамките на Програмата ще се проследява развитието на бенефициерите и приобщаването им в практиката с оглед придобитите от тях умения в утвърдените международни образователни институции. Ще им се предоставят менторство и възможност за професионално развитие с цел поддържане на мотивацията им да се реализират дългосрочно след завръщането си в България.

Идеята за създаване на Фонд „Стефан Стамболов“ два пъти предизвика разнопосочни мнения сред народни представители и академична общност. Както „Аз-буки“ писа, тя бе лансирана още през 2022 г. Тогава МОН предложи подобна програма, която предвиждаше по 200 000 лв. годишно на 30 български студенти, учещи магистратура в 24 от най-елитните висши училища по света. Условието бе те да работят поне 3 години в родината след дипломирането си. Тя обаче не се реализира, тъй като депутатите отхвърлиха идеята, предложена като промяна в Закона за висше образование.

През 2023 г. идеята не бе подкрепена от членовете на Просветната комисия в Народното събрание, която отхвърли и целия образователен бюджет за 2024 г., но в пленарната зала тя получи нужната подкрепа. Народните представители гласуваха окончателно в бюджета за 2024 г. и 5 млн. лв. за Националната програма „Фонд „Стефан Стамболов“.

Бележки, становища и предложения могат да бъдат изпращани към дирекция „Висше образование“ – МОН (l.daskalova@mon.bg) до 13 май 2024 г. **АБ-БУ**